

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi asumistukilain
15 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan asumistukilakia muutettavaksi. Tarkoituksena on selkiyttää asumistuen tarkistamiskäytäntöä, parantaa tukijärjestelmän hallinnollista toimivuutta sekä vähentää liikamaksuja ja tukien takaisinperintöjä. Lain muutos yhdenmukais-taisi yleisessä asumistuessa sovellettavia menettelyjä muiden asumistukijärjestelmien vastaavien menettelyjen kanssa.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että

asumistuen välitarkistuksen aiheuttavan kuukausitulon muutoksen rajaa korotettaisiin nykyisestä 160 eurosta 300 euroon. Lisäksi ehdotetaan, että asumistuen tarkistusajankoh-taa täsmennettäisiin niitä tilanteita varten, joissa tulot muuttuvat. Lain muutos liittyy hallituksen tammikuussa 2004 hyväksymään asuntopoliittiseen ohjelmaan. Laki on tarkoi-tettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2005.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Asumistukilain (408/1975) mukainen asu-mistuki myönnetään ruokakunnan pysyviksi katsottavien olosuhteiden mukaisesti. Tuki tarkistetaan vuoden kuluttua tuen alkamisesta tai edellisestä tarkistamisesta. Jos ruokakun-nan olosuhteissa tapahtuu kesken tukikauden muutoksia, tuki tarkistetaan vain laissa erik-seen mainituissa tilanteissa. Asumistukilain 15 §:n 1 momentin mukaan asumistuki tar-kistetaan, kun ruokakunnan pysyvissä kuukausituloissa tai asumismenoissa on ta-pahtunut huomattava muutos, ruokakunta vaihtaa asuntoa tai asunnon hallintamuoto muuttuu, ruokakuntaan kuuluvien henkilöi-den lukumäärä muuttuu pysyvästi tai jos ruokakunta ottaa alivuokralaisen taikka luo-puu alivuokralaisen pitämisestä. Samoin asumistuki tarkistetaan, jos ruokakuntaan kuuluva henkilö aloittaa opintotuen asumis-lisään oikeuttavat opinnot tai jos asumistuen saajan kanssa samassa asunnossa asuvan opiskelijan oikeus asumislisään päättyy.

Asumistuki tarkistetaan tulojen muutoksen vuoksi, jos ruokakunnan pysyvät kuukausitu-lot ovat nousseet tai alentuneet vähintään 160 euroa. Asumistukilain muuttamisesta anne-

tulla lailla (582/2000) tulojen huomattavan muutoksen raja laskettiin 1 päivästä joulu-kuuta 2000 lukien aikaisemmasta 2 000 markasta 1 000 markkaan ja euron käyttöön-oton yhteydessä annetulla asumistukilain muuttamisesta annetulla lailla (542/2001) ra-jaksi tuli 1 päivästä tammikuuta 2002 lukien 160 euroa.

Nykyinen tarkistamiskynnys on käytännös-sä osoittautunut liian alhaiseksi. Varsinkin ruokakunnissa, joissa on useita jäseniä jo heidän saamiensa sosiaalietuuksien indeksi-ja tasokorotukset yhdessä saattavat aiheuttaa tarpeen alentaa välittömästi asumistukea. Tarkistamiskynnyksen ollessa alhainen ruo-kakunnan on lähes mahdotonta päätellä, milloin heidän yhteiset tulonsa ovat muuttu-neet niin, että heidän pitäisi ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle tuloissa tapahtuneesta huomattavasta muutoksesta. Tämän lisäksi nykyinen kuukausitulon muutoksen raja on osoittautunut hallinnollisesti huonosti toimi-vaksi. Sen toteuttamisesta aiheutuu runsaasti liikamaksuja ja tukien takaisinperintöjä.

Asumistukilain 15 §:n 3 momentin nojalla asumistuki tarkistetaan tulojen muutosta seu-raavan kuukauden alusta. Jos ruokakunnan tulotaso muuttuu kesken kuukauden, muu-

toksen katsotaan tapahtuneen siitä ajankohdasta, josta muuttunutta tuloa aletaan ansaita.

Asumistuki tarkistetaan vasta tulojen muutosta seuraavan kuukauden alusta myös silloin, kun uutta tai muuttunutta tuloa ansaitaan koko kuukaudelta eli kuukauden ensimmäisestä päivästä lukien. Vastaavassa tilanteessa eläkkeensaajien asumistuki tarkistetaan ansaintakuukauden alusta. Sotilasavustuksen asumisavustus tarkistetaan hakijan tai avustukseen oikeutetun omaisen tulojen muutospäivästä lukien. Asumistuen menettelysäännös poikkeaa siten muiden asumismenoja alentavien Kansaneläkelaitoksen hoitamien tukijärjestelmien vastaavasta menettelystä.

2. Ehdotetut muutokset

Asumistukilain 15 §:n 1 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että asumistuki tarkistettaisiin, jos ruokakunnan pysyvät kuukausitulot ovat nousseet tai alentuneet vähintään 300 euroa. Tämä selkiyttäisi tarkistuskäytäntöä. Tarkistusrajan ollessa nykyistä korkeampi ruokakunnan olisi helpompi arvioida milloin heidän yhteiset tulonsa ovat nousseet tai alentuneet huomattavan muutoksen verran.

Muutos kannustaisi lisäksi asumistuen saajia esimerkiksi vastaanottamaan lisätöitä, koska pieni ansiotason lisäys ei välittömästi vaikuttaisi ruokakunnan saamaan asumistukseen. Samalla muutos parantaisi tukijärjestelmän hallinnollista toimivuutta, koska se vähentäisi huomattavasti tulojen muuttumisen vuoksi tehtävien välitarkistusten määrää. Tällöin myös liikaa maksettujen tukien määrä ja tukien takaisinperintä vähensivät.

Asumistukilain 15 §:n 3 momentissa mainittua tulojen muutoksen perusteella tehtävän tarkistuksen ajankohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että asumistuki tarkistettaisiin sen kuukauden alusta, josta muuttuneita tai uusia tuloja ansaitaan koko kuukaudelta eli kuukauden ensimmäisestä päivästä lukien. Tämä vastaa myös eläkkeensaajien asumistuessa ja sotilasavustuksen asumisavustuksessa sovellettavaa menettelyä.

Koska tulojen muutoksen vuoksi tapahtuvan tarkistuksen ajankohtaa ehdotetaan

muutettavaksi edellä mainitulla tavalla, ehdotetaan asumistukilain 15 §:n 3 momentista poistettavaksi tarpeettomana määräys, jonka mukaan ruokakunnan tulotason muuttuessa kesken kuukauden, muutoksen katsotaan tapahtuneen siitä ajankohdasta, josta muuttunutta tuloa aletaan ansaita.

3. Esityksen vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole organisatorisia vaikutuksia. Säännösten muutoksilla on tarkoitus selkiyttää asumistuen tarkistuskäytäntöä, parantaa tukijärjestelmän hallinnollista toimivuutta sekä vähentää liikkamaksuja ja tukien takaisinperintöjä. Kokonaisuutena ehdotetuilla lakimuutoksilla ei arvioida olevan valtiontaloudellisia vaikutuksia asumistukimenoihin.

Asumistuen tarkistamista koskevan tulojen huomattavan muutoksen rajan nostamisen arvioidaan lisäävän asumistukimenoja vajaalla miljoonalla eurolla vuodessa.

Asumistuen tarkistaminen tulojen muutoksen perusteella jo sen kuukauden alusta, josta muuttuneita tai uusia tuloja ansaitaan koko kuukaudelta vähentäisi asumistukimenoja arviolta vajaalla miljoonalla eurolla vuodessa.

4. Asian valmistelu

Uudistus liittyy hallituksen hyväksymään asuntopoliittiseen ohjelmaan. Esitys on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Muutoksia sovelletaan niihin tulojen muutoksen vuoksi tehtäviin tarkistuksiin, joissa tarkistuksen ajankohta on 1.1.2005 tai sitä myöhäisempi. Siten myös joulukuussa 2004 tapahtuneisiin tulojen muutoksiin sovelletaan uutta 300 euron huomattavan muutoksen rajaa. Koska asumistuen tarkistusperusteiden muuttaminen edellyttää tuensaajien informoimista, tarvitaan täytäntöönpanolle riittävästi aikaa.

Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

asumistukilain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä kesäkuuta 1975 annetun asumistukilain (408/1975) 15 §:n 1 momentin 1 kohta ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 15 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 542/2001 ja 15 §:n 3 momentti laissa 582/2000 seuraavasti:

15 §

Asumistuen määrä tarkistetaan:

1) jos ruokakunnan pysyvät kuukausitulot ovat nousseet tai alentuneet vähintään 300 euroa;

kuukauden alusta, jona oikeus asumislisään päättyy. Asumistukea ei kuitenkaan koroteta takautuvasti kuin enintään hakemiskuukautta edeltävältä kuukaudelta.

Asumistuki tarkistetaan 1 momentin 1 kohdan nojalla sen kuukauden alusta, josta muuttuneita tai uusia tuloja ansaitaan koko kuukaudelta, 2 ja 3 kohdan nojalla sen kuukauden alusta, josta muuttuneita tai uusia asumismenoja maksetaan koko kuukaudelta, 4 kohdan nojalla olosuhteiden muutosta seuraavan kuukauden alusta ja 5 kohdan nojalla sen kuukauden alusta, josta oikeus asumislisään alkaa tai sitä kuukautta seuraavan

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 2005. Sitä sovelletaan niihin tulojen muutoksen vuoksi tehtäviin tarkistuksiin, joissa tarkistuksen ajankohta on 1.1.2005 tai sitä myöhäisempi.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 7 päivänä toukokuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Jan-Erik Enestam*

Laki**asumistukilain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä kesäkuuta 1975 annetun asumistukilain (408/1975) 15 §:n 1 momentin 1 kohta ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 15 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 542/2001 ja 15 §:n 3 momentti laissa 582/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

15 §

Asumistuen määrä tarkistetaan:
 1) jos ruokakunnan pysyvät kuukausitulot ovat nousseet tai alentuneet vähintään 160 euroa;

Asumistuki tarkistetaan 1 momentin 1 kohdan nojalla tulojen muutosta seuraavan kuukauden alusta, 2 ja 3 kohdan nojalla sen kuukauden alusta, josta muuttuneita tai uusia asumismenoja maksetaan koko kuukaudelta, 4 kohdan nojalla olosuhteiden muutosta seuraavan kuukauden alusta ja 5 kohdan nojalla sen kuukauden alusta, josta oikeus asumislisään alkaa tai sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jona oikeus asumislisään päättyy. *Jos ruokakunnan tulotaso muuttuu kesken kuukauden, muutoksen katsotaan tapahtuneen siitä ajankohdasta, josta muuttunutta tuloa aletaan ansaita.* Asumistukea ei kuitenkaan koroteta takautuvasti kuin enintään hakemiskuukautta edeltävältä kuukaudelta.

Ehdotus

15 §

Asumistuen määrä tarkistetaan:
 1) jos ruokakunnan pysyvät kuukausitulot ovat nousseet tai alentuneet vähintään 300 euroa;

Asumistuki tarkistetaan 1 momentin 1 kohdan nojalla *sen kuukauden alusta, josta muuttuneita tai uusia tuloja ansaitaan koko kuukaudelta*, 2 ja 3 kohdan nojalla sen kuukauden alusta, josta muuttuneita tai uusia asumismenoja maksetaan koko kuukaudelta, 4 kohdan nojalla olosuhteiden muutosta seuraavan kuukauden alusta ja 5 kohdan nojalla sen kuukauden alusta, josta oikeus asumislisään alkaa tai sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jona oikeus asumislisään päättyy. Asumistukea ei kuitenkaan koroteta takautuvasti kuin enintään hakemiskuukautta edeltävältä kuukaudelta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2005. Sitä sovelletaan niihin tulojen muutoksen vuoksi tehtäviin tarkistuksiin, joissa tarkistuksen ajankohta on 1.1.2005 tai sitä myöhäisempi. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.